

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI

GIÁO TRÌNH
**LÝ THUYẾT
KIỂM TOÁN**

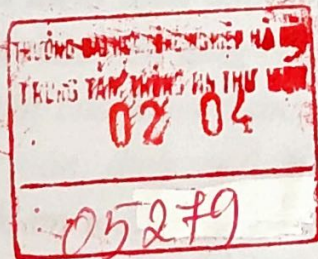
NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI

Nguyễn Thị Hồng Nga (Chủ biên)
Hoàng Thị Thanh Huyền - Trần Thùy Linh
Nguyễn Thị Ngọc Lan - Cao Hồng Hạnh

GIÁO TRÌNH LÝ THUYẾT KIỂM TOÁN

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ - 2022

LỜI NÓI ĐẦU

Giảng dạy, học tập và áp dụng những kiến thức căn bản của kiểm toán vào thực tiễn là một bài toán khó nhưng thú vị. Trong những thập kỷ vừa qua, ngành Kiểm toán đã phát triển không ngừng, mang lại giá trị lớn cho xã hội. Những vấn đề căn bản về kiểm toán đã được các nhà nghiên cứu không ngừng hoàn thiện, phát triển để phù hợp với những yêu cầu thực tế của nghề nghiệp đặt ra. Để kiến thức về kiểm toán căn bản của giảng viên và sinh viên được cập nhật kịp thời, đáp ứng công việc giảng dạy và học tập, Bộ môn Kiểm toán - Khoa Kế toán Kiểm toán - Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội biên soạn cuốn "**Giáo trình Lý thuyết kiểm toán**". Đây là cuốn tài liệu nền tảng để giảng viên và sinh viên tiếp tục nghiên cứu các nội dung kiểm toán thực hành chuyên sâu trong các học phần chuyên ngành tiếp theo như Kiểm toán báo cáo tài chính, Kiểm soát nội bộ, Kiểm toán nội bộ, ...

Giáo trình Lý thuyết kiểm toán được thiết kế theo hướng trang bị cho người học những kiến thức nền tảng của kiểm toán, bao gồm: Lịch sử hình thành và phát triển của kiểm toán; khái niệm, bản chất, chức năng và vai trò của kiểm toán; dịch vụ đảm bảo; phân loại kiểm toán; kiểm toán viên; tổ chức kiểm toán; kiểm soát nội bộ; cơ sở dẫn liệu; bằng chứng kiểm toán; gian lận và nhầm lẫn; trọng yếu và rủi ro; các thủ tục kiểm toán; trình tự các bước kiểm toán.

Kết cấu của mỗi chương gồm 4 phần: Mục tiêu của chương, nội dung kiến thức, kết luận chương và hệ thống câu hỏi ôn tập, bài tập. Hệ thống câu hỏi và bài tập được xây dựng đa dạng về hình thức bao gồm: Câu hỏi trắc nghiệm Đúng/Sai, câu hỏi lựa chọn phương án đúng nhất, bài tập xử lý tình huống, bài tập tính toán và giải quyết vấn đề. Các nội dung kiến thức được trình bày ngắn gọn, dễ hiểu, cập nhật những nội dung mới nhất.

Cuốn giáo trình là công trình tập thể với sự tham gia của các giảng viên của Bộ môn Kiểm toán - Khoa Kế toán Kiểm toán, bao gồm: PGS.TS. Nguyễn Thị Hồng Nga - Chủ biên, biên soạn chương 1, 4, 5, 6; TS. Hoàng Thị Thanh Huyền biên soạn chương 2; Ths. Trần Thùy Linh biên soạn chương 3; Ths. Nguyễn Thị Ngọc Lan biên soạn chương 7; Ths. Cao Hồng Hạnh biên soạn chương 8.

Nội dung giáo trình bao gồm 8 chương:

Chương 1: Những vấn đề chung của kiểm toán.

Chương 2: Kiểm toán viên và đạo đức nghề nghiệp kiểm toán.

Chương 3: Kiểm soát nội bộ.

Chương 4: Cơ sở dẫn liệu và bằng chứng kiểm toán.

Chương 5: Gian lận và nhầm lẫn.

Chương 6: Trọng yếu và rủi ro.

Chương 7: Thủ tục kiểm toán.

Chương 8: Trình tự các bước kiểm toán.

Chúng tôi xin chân thành cảm ơn PGS.TS Lưu Đức Tuyên - Bộ Tài chính; PGS.TS. Đặng Ngọc Hùng, TS. Hoàng Thị Việt Hà, TS. Nguyễn Thị Xuân Hồng, Ths. Phạm Thị Hồng Diệp, Ths. Nguyễn Thị Thanh Tâm và tập thể giảng viên Bộ môn Kiểm toán - Khoa Kế toán Kiểm toán - Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội đã đóng góp ý kiến cho nhóm tác giả trong quá trình biên soạn cuốn giáo trình.

Chúng tôi rất mong nhận được ý kiến góp ý của độc giả để cuốn giáo trình tiếp tục được hoàn thiện cho đợt tái bản lần sau.

TẬP THỂ TÁC GIẢ

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	3
Chương 1: NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG CỦA KIỂM TOÁN.....	9
1.1. SỰ HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN CỦA KIỂM TOÁN.....	9
1.1.1. Khái quát chung về kiểm toán.....	9
1.1.2. Nguồn gốc và sự phát triển của kiểm toán trên thế giới.....	10
1.1.3. Sự phát triển của kiểm toán ở Việt Nam	13
1.2. BẢN CHẤT CỦA KIỂM TOÁN.....	16
1.2.1. Một số khái niệm về kiểm toán	16
1.2.2. Dịch vụ đảm bảo	19
1.3. CHỨC NĂNG CỦA KIỂM TOÁN	23
1.3.1. Chức năng xác minh.....	23
1.3.2. Chức năng bày tỏ ý kiến.....	25
1.4. MỤC TIÊU VÀ VAI TRÒ CỦA KIỂM TOÁN.....	25
1.4.1. Mục tiêu của kiểm toán	25
1.4.2. Vai trò của kiểm toán	27
1.5. HẠN CHẾ CỦA KIỂM TOÁN	28
1.6. PHÂN LOẠI KIỂM TOÁN	30
1.6.1. Phân loại theo mục tiêu kiểm toán	30
1.6.2. Phân loại theo chủ thể	31
1.7. HỆ THỐNG CHUẨN MỤC KIỂM TOÁN	36
Hệ thống câu hỏi và bài tập.....	47
Chương 2: KIỂM TOÁN VIÊN VÀ ĐẠO ĐỨC NGHỀ NGHIỆP KIỂM TOÁN	57
2.1. KIỂM TOÁN VIÊN.....	57
2.1.1. Đặc điểm nghề nghiệp kiểm toán.....	57
2.1.2. Kiểm toán viên	59

2.2. ĐẠO ĐỨC NGHỀ NGHIỆP KIỂM TOÁN	66
2.3. HIỆP HỘI NGHỀ NGHIỆP KIỂM TOÁN.....	71
2.3.1. Hiệp hội nghề nghiệp của kiểm toán viên độc lập	71
2.3.2. Hiệp hội nghề nghiệp của kiểm toán viên nhà nước	72
2.3.3. Hiệp hội nghề nghiệp của kiểm toán nội bộ.....	73
2.4. TỔ CHỨC BỘ MÁY KIỂM TOÁN.....	74
2.4.1. Nguyên tắc và nhiệm vụ của tổ chức bộ máy kiểm toán.....	74
2.4.2. Tổ chức bộ máy kiểm toán	76
Hệ thống câu hỏi và bài tập	90
Chương 3: KIỂM SOÁT NỘI BỘ	97
3.1. KHÁI NIỆM, BẢN CHẤT CỦA KIỂM SOÁT NỘI BỘ	97
3.1.1. Định nghĩa kiểm soát nội bộ	97
3.1.2. Vai trò của kiểm soát nội bộ.....	101
3.2. CÁC YẾU TỐ CẤU THÀNH KIỂM SOÁT NỘI BỘ	102
3.2.1. Môi trường kiểm soát	106
3.2.2. Đánh giá rủi ro.....	110
3.2.3. Các hoạt động kiểm soát	112
3.2.4. Thông tin và truyền thông	116
3.2.5. Hoạt động giám sát.....	119
3.3. MỐI QUAN HỆ CỦA KIỂM SOÁT NỘI BỘ VÀ KIỂM TOÁN	123
3.4. CÁC HẠN CHẾ CÓ HỮU CỦA KIỂM SOÁT NỘI BỘ.....	127
Câu hỏi ôn tập	133
Chương 4: CƠ SỞ DẪN LIỆU VÀ BẰNG CHỨNG KIỂM TOÁN ...	141
4.1. CƠ SỞ DẪN LIỆU	141
4.1.1. Khái niệm	141
4.1.2. Các loại cơ sở dẫn liệu	142
4.2. BẰNG CHỨNG KIỂM TOÁN.....	146
4.2.1. Khái niệm	146
4.2.2. Phân loại bằng chứng kiểm toán	147

4.2.3. Yêu cầu của bảng chứng kiểm toán.....	151
4.2.4. Các phương pháp thu thập bằng chứng kiểm toán	156
Hệ thống câu hỏi và bài tập	165
Chương 5: GIAN LẬN VÀ NHÂM LẤN.....	173
5.1. GIAN LẬN	173
5.1.1. Khái niệm và đặc điểm của gian lận	173
5.1.2. Trách nhiệm ngăn ngừa và phát hiện gian lận của khách hàng kiểm toán và kiểm toán viên.....	176
5.1.3. Các điều kiện của gian lận.....	178
5.2. NHÂM LẤN	182
5.2.1. Khái niệm nhâm lẫn	182
5.2.2. Trách nhiệm ngăn ngừa và phát hiện nhâm lẫn của khách hàng kiểm toán và kiểm toán viên.....	183
5.3. Các yếu tố làm gia tăng mức độ gian lận và nhâm lẫn	184
Hệ thống câu hỏi và bài tập	189
Chương 6: TRỌNG YẾU VÀ RỦI RO	201
6.1. TRỌNG YẾU.....	201
6.1.1. Khái niệm trọng yếu, mức trọng yếu, mức trọng yếu thực hiện	201
6.1.2. Xét đoán tính trọng yếu	202
6.1.3. Xác định mức trọng yếu và mức trọng yếu thực hiện khi lập kế hoạch kiểm toán	203
6.2. RỦI RO KIỂM TOÁN.....	206
6.2.1. Các khái niệm về rủi ro	206
6.2.2. Các thành phần của rủi ro kiểm toán.....	206
6.2.3. Đánh giá rủi ro.....	213
6.2.4. Mối quan hệ giữa các loại rủi ro với bằng chứng kiểm toán.....	214
6.2.5. Mối quan hệ giữa rủi ro, trọng yếu với bằng chứng kiểm toán.....	217
Hệ thống câu hỏi và bài tập	223

Chương 7: THỦ TỤC KIỂM TOÁN.....	231
7.1. KHÁI NIỆM THỦ TỤC KIỂM TOÁN	231
7.2. THỬ NGHIỆM KIỂM SOÁT.....	232
7.2.1. Thực hiện thử nghiệm kiểm soát.....	232
7.2.2. Lịch trình các thử nghiệm kiểm soát	238
7.2.3. Phạm vi các thử nghiệm kiểm soát.....	242
7.3. THỬ NGHIỆM CƠ BẢN	244
7.3.1. Thực hiện thủ tục phân tích cơ bản	244
7.3.2. Thực hiện thủ tục kiểm tra chi tiết	246
7.3.3. Lịch trình và phạm vi thực hiện các thử nghiệm cơ bản	248
Hệ thống câu hỏi và bài tập.....	254
Chương 8: TRÌNH TỰ CÁC BƯỚC KIỂM TOÁN	261
8.1. LẬP KẾ HOẠCH KIỂM TOÁN VÀ ĐÁNH GIÁ RỦI RO KIỂM TOÁN	262
8.1.1. Xem xét chấp nhận khách hàng và đánh giá rủi ro hợp đồng ...	263
8.1.2. Lập hợp đồng kiểm toán và lựa chọn nhóm kiểm toán	266
8.1.3. Thu thập thông tin về đơn vị được kiểm toán	266
8.1.4. Thực hiện các thủ tục phân tích sơ bộ.....	268
8.1.5. Đánh giá tính trọng yếu, tìm hiểu kiểm soát nội bộ và rủi ro kiểm toán.....	269
8.1.6. Lập kế hoạch kiểm toán	271
8.2. THỰC HIỆN KIỂM TOÁN.....	277
8.2.1. Nghiên cứu đánh giá hệ thống kế toán và các quy chế kiểm soát nội bộ có liên quan đến cuộc kiểm toán.....	277
8.2.2. Kiểm toán các bộ phận của báo cáo tài chính	279
8.2.3. Phân tích đánh giá	280
8.3. KẾT THÚC KIỂM TOÁN.....	281
8.3.1. Tổng hợp kết quả kiểm toán.....	281
8.3.2. Lập báo cáo kiểm toán.....	282
8.3.3. Giải quyết các sự kiện sau ngày lập báo cáo kiểm toán	295
Hệ thống câu hỏi và bài tập:.....	302

GIÁO TRÌNH LÝ THUYẾT KIỂM TOÁN

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Q. Giám đốc
NGUYỄN VIẾT QUÂN

Chịu trách nhiệm nội dung:

Tổng Biên tập
NGUYỄN THỊ THÚY HẰNG

Biên tập và sửa bản in:

NGUYỄN THỊ TUYẾN

Trình bày sách: TRẦN KIẾN

Thiết kế bìa, minh họa: ĐỨC TRUNG

Sách được xuất bản tại:

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ

Địa chỉ: 98 Thụy Khuê, Tây Hồ, Hà Nội * Điện thoại: (024) 38 474 185
Website: nhaxuatbanthongke.vn * Email: xuatbanthongke.kd@gmail.com

ĐỐI TÁC LIÊN KẾT:

Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội
Địa chỉ: Phường Minh Khai, Quận Bắc Từ Liêm, TP. Hà Nội.

-
- In 3000 cuốn, khổ 16 × 24 cm tại NXB Thống kê - Công ty CP Khoa học và Công nghệ Hoàng Quốc Việt. Địa chỉ: Số 18 Hoàng Quốc Việt, Cầu Giấy, Hà Nội.
  - Số xác nhận đăng ký xuất bản: 740-2022/CXBIPH/05-06/TK do Cục Xuất bản, In và Phát hành cấp ngày 10/3/2022.
  - QĐXB số 142/QĐ-NXBTK ngày 12/9/2022 của Q. Giám đốc NXB Thống kê
  - In xong và nộp lưu chiểu Quý III năm 2022.
  - ISBN: 978-604-75-2169-2

GIÁO TRÌNH
**LÝ THUYẾT
KIỂM TOÁN**

Bạn đọc được phục vụ tài liệu tại:

**Trung tâm Thông tin Thư viện
Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội**

Tại TP. Hà Nội:

Cơ sở 1: Phường Minh Khai, Q. Bắc Từ Liêm

Cơ sở 2: Phường Tây Tựu, Q. Bắc Từ Liêm

Tại Hà Nam:

Cơ sở 3: Phường Lê Hồng Phong, thành phố Phủ Lý

Website: www.hau.edu.vn

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP
TRUNG TÂM THÔNG TIN THƯ VIỆN

Mã sách: 020405279

ISBN: 978-604-75-2169-2

9 786047 521692

Giá: 65.000 đ